

ประสิทธิผลการบริหารความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
The Effectiveness of Transparency Management of Pathum Thani
Provincial Administration Organization

รังสิต ไยยุง¹

เกษมชาติ นเรศเสนีย์²

อิมรอน มะลูลีม³

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินประสิทธิผลการบริหารความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 24 คน การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการสนทนา ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มีลักษณะเป็นคำตอบในเชิงปทัสฐาน ทำให้ไม่สามารถสรุปเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากนี้พบว่า อบจ. ปทุมธานี มีประสิทธิผลการบริหารความโปร่งใสสูง ทั้งนี้เพราะ อบจ. ปทุมธานี ได้ดำเนินการโดยยึดถือตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้อภิปรายและชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของการวิจัยประเมินผลการทำงานของหน่วยงานราชการ ดังที่เกิดขึ้นในครั้งนี้อย่างชัดเจนถึงประเด็นที่ต้องระมัดระวังในการออกแบบงานวิจัยในลักษณะนี้

Abstract

This study evaluates the effectiveness of transparency management of Pathum Thani Provincial Administration Organization. The data for this study were collected using in-depth interviews of 24 key informants. Most of the interviews were conducted as a personal conversation. However, because of the “agreeable” nature of those interviewed, the analysis only leads to a conclusion that, in observing the Information Act of B.E. 2540, Pathum Thani Provincial Administration Organization is effective in its transparency management. In this report, the researcher discusses the limitations and the points that a researcher needs to be wary of when conducting an evaluation of the performance of a government agency.

¹ นิสิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำสำคัญ: การบริหารความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนจังหวัด วิสัยทัศน์

Keywords: Administrative transparency, Provincial Administration Organization

บทนำ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ซึ่งอำนาจและความรับผิดชอบการบริหารการจัดการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทและแต่ละแห่งจะต้องรับผิดชอบต่อและมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน (Accountability) ในท้องถิ่นของตนอย่างโปร่งใส (Transparency) แต่ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเผชิญกับข้อกล่าวหาหรือข่าวในสื่อมวลชนว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความไม่โปร่งใสหรือถูกกล่าวหาว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันโดยเฉพาะในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างมากที่สุด (กรุงเทพธุรกิจ, 2557; เผชิญ ธรรมสร่างกูร, 2557; สยามอินเทลลิเจนท์, 2557) ในขณะเดียวกันผลงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ประมาณร้อยละ 93 ของข้อกล่าวหาต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วไม่มีมูลความจริงพอที่จะสืบสวนต่อไป (วีรศักดิ์ เครือเทพ, 2557) มักจะไม่ได้ได้รับความสนใจหรือการรับรู้จากสังคม อันเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการประเมินความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากทัศนคติของสังคมหรือของคนบางกลุ่มมากกว่าจากข้อเท็จจริง และหากปล่อยไว้เช่นนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในการได้รับการยอมรับจากสังคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และที่สำคัญองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการบริหารให้นอกจากจะตอบสนองความต้องการของประชาชนแล้วยังต้องมีความโปร่งใสและเปิดเผยหรือให้สาธารณชนตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546)

ด้วยภูมิหลังที่กล่าวมานี้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าการบริหารบ้านเมืองของไทย ยังไม่ชัดเจนและโปร่งใส องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้และไม่สามารถพัฒนาได้ต่อไปในอนาคตจึงทำให้รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการที่ดีเป็นที่ยอมรับ คณะกรรมการส่วนท้องถิ่นจึงมีมติให้จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อเป็นรางวัลสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาระบบการบริหารจัดการของตนเองพัฒนากรอบแนวความคิดของผู้บริหาร รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานของ้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้นึกถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดี และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อเป็นรางวัลสำหรับ้องคร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการได้ใช้บทบัญญัติตาม พระกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดเกณฑ์การประเมินและกำหนดให้มีคณะกรรมการระดับจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546)

ที่ผ่านมา องค์การต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารงานที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และสถาบันพระปกเกล้า ได้มีมาตรการหรือกลไกเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น โดยมีการให้รางวัลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล และมีการบริหารงานที่โปร่งใส โดยเฉพาะสถาบันพระปกเกล้าได้จัดให้มีการมอบรางวัลพระปกเกล้า และใบประกาศเกียรติคุณสถาบันพระปกเกล้าแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็นการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการปกครองท้องถิ่น และได้สรุปกรอบแนวทางด้านความโปร่งใสไว้อย่างชัดเจนว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องแสวงหาวิธีการทำงานที่มีความโปร่งใสและมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้ โดยต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 และแนวทางการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เอกสาร ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่แสดงถึงความโปร่งใสในประเด็นต่อไปนี้ คือ 1) การเผยแพร่ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและรายจ่ายเพิ่มเติม 2) การเผยแพร่มติการประชุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน 3) การเผยแพร่มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลประโยชน์แก่ประชาชน รวมทั้งมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบ 4) การเผยแพร่วาระการประชุมของสภาท้องถิ่น จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร 5) การเผยแพร่ข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ และประชาชนต้องปฏิบัติ 6) การเผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่ามีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้เอกสารอะไรและระยะเวลานานเท่าใด 7) การเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8) การเผยแพร่เอกสารการจัดซื้อ จัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคาหรือประกวดราคา 9) การเผยแพร่ข้อมูลด้านการเงิน

การคลัง และ 10) การเผยแพร่ข้อมูลอื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าควรเปิดเผย และเป็นประโยชน์แก่ประชาชน (โกวิทย์ พวงงาม, 2549)

โดยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยมุ่งศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารความโปร่งใสโดยการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี และศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารความโปร่งใสโดยการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางการในการพัฒนารูปแบบการบริหารความโปร่งใสโดยการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินประสิทธิผลการบริหารความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ 7 อำเภอ อันได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอสามโคก โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลหรือมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจำนวน 5 กลุ่ม คือ 1) ด้านการบริหารจัดการนโยบายภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด 2) ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ และผู้กำกับการตำรวจภูธร 3) ด้านบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 4) ด้านการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย กำนันตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน และ 5) ด้านบริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในส่วนรัฐและเอกชน รวมผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 24 คน

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสาระ ตามองค์ประกอบหลัก ๆ 3 ประการ (Miles & Huberman, 1994 อ้างถึงใน ชาย โพธิสตา. 2549) คือ การจัดระเบียบข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการการจัดการด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ การแสดงข้อมูล (Data Display) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการพรรณนา และการหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการศึกษา เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความหมายของผล

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ปทุมธานี เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารงานที่มีความโปร่งใส อบจ. ปทุมธานี มีนโยบายปฏิบัติในการแสวงหาวิธีการทำงานที่มีความโปร่งใสที่ชัดเจน โดยได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และทำการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เอกสาร ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความโปร่งใสในประเด็นดังนี้ คือ 1) ได้ทำการเผยแพร่ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและรายจ่ายเพิ่มเติม 2) ได้ทำการเผยแพร่มติการประชุมของ อบจ. ปทุมธานี 3) ได้ทำการเผยแพร่มติของสภาจังหวัดที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลประโยชน์แก่ประชาชน รวมทั้งมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบ 4) ได้ทำการเผยแพร่วาระการประชุมของสภาจังหวัด ให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภาจังหวัด โดยได้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเหมาะสม 5) ได้ทำการเผยแพร่ข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง รวมทั้งข่าวสารราชการให้แก่ประชาชนเพื่อทราบและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ 6) ได้ทำการเผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับ อบจ. ปทุมธานี ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้เอกสารอะไร และต้องใช้ระยะเวลาานเท่าใด 7) ได้ทำการเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่ อบจ. ปทุมธานี ได้ดำเนินการ 8) ได้ทำการเผยแพร่เอกสารการจัดซื้อ จัดจ้าง โดยเฉพาะการสอบราคา หรือประกวดราคา 9) ได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลด้านการเงิน การคลัง และ 10) ได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลอื่นที่ อบจ. เห็นว่า ควรเปิดเผยและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นไปตามหลักการที่กล่าวมาข้างต้น แต่ในงานวิจัยนี้นอกจากจะยึดถือแนวปฏิบัติที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว อบจ. ปทุมธานี ยังได้พัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารความโปร่งใสในบริบทของ อบจ. ปทุมธานี เพิ่มเติม ดังนี้

1. มีการจัดทำและนำแผนการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติที่ได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัดมาเป็นหลักการและปฏิบัติตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง โดยมีการประกาศแสดงความจำนงจัดซื้อจัดจ้างต่อสาธารณชน การประกาศสอบราคาและการสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างรายเดือนตามประกาศของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของข้าราชการ (กขร.) ทั้งนี้เพราะมองว่า อบจ. ปทุมธานี ส่วนราชการต้องมีแผนปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือกำกับการทำงานก่อนเริ่มลงมือทำงาน โดยในแผนปฏิบัติงานดังกล่าวต้องมีรายละเอียดแสดงขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณ เป้าหมายและความโปร่งใสของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ อีกทั้งระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานนั้น เพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ โดยมีวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็นหลักทั่วไปที่ส่วนราชการนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้ (Bellver & Kaufmann, 2005) เช่น ในการกำหนดภารกิจแต่ละเรื่องต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประเทศ ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม

ความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนทั่วไป โดยก่อนการดำเนินการกิจจะต้องศึกษาวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสีย และวางระบบหรือกลไกการทำงานที่ชัดเจน โปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของสังคมเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเสมอ สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบการบริหารความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

2. ทำการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การปฏิบัติงานของ อบจ. ปทุมธานี อย่างชัดเจน โดยใช้คู่มือการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลที่ทาง อบจ. ได้พัฒนาขึ้น และในบางกรณีได้ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเข้าร่วมทำการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงาน หรือประเมินโครงการต่าง ๆ ของ อบจ. ปทุมธานี

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งผู้ตอบมักจะตอบตามปทัฏฐานที่ควรจะเป็นมากกว่าความเป็นจริงกล่าวว่า ได้แสดงแผนและงบประมาณประจำไว้ที่ศูนย์ข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบได้ ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายงบประมาณตรงตามแผนงานและโครงการ เนื่องจากได้มอบหมายให้แต่ละส่วนงานแสดงแผนโครงการและการของบประมาณที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้าแล้ว แต่อย่างไรก็ตามจะสังเกตเห็นได้ว่า นับถึงเดือนตุลาคม 2558 เราไม่สามารถเปิดดูเว็บไซต์ในเรื่องข้อบัญญัติงบประมาณ รายงานงบประมาณการเงิน ซึ่งพระราชบัญญัติตรวจเงินแผ่นดินได้บังคับให้หน่วยงานภาครัฐต้องแสดงไว้

4. ในการรับสมัครบุคลากร ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า อบจ. ปทุมธานี ได้มีบอร์ดประกาศรับสมัครเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 20 วันทำการ ก่อนที่จะมีการคัดเลือก และได้มีหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรอย่างชัดเจน

5. ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในการให้บริการประชาชน อบจ. ปทุมธานี ได้มีการกำหนดขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นไปที่ความสุภาพในการให้บริการ ระยะเวลาในการให้บริการ การประพฤติ และปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเป็นกันเอง สุภาพ มีการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการที่ชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเกี่ยวข้องกับ อบจ. ปทุมธานี เป็นจำนวนทั้งหมด 24 คน ทำให้ได้ข้อสรุปในงานวิจัยนี้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดคิดว่าหรือเชื่อว่า อบจ. ปทุมธานี ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาปรับปรุงระบบการบริหารความโปร่งใส อบจ. ปทุมธานี และได้ดำเนินการต่าง ๆ ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นที่สังเกตว่า ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักมีลักษณะเป็นคำตอบเชิงปทัฏฐาน ในบางเรื่องไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนระเบียบวิธีวิทยาและตรรกวิทยา (logic of Enquiry) ของการวิจัยและทำการศึกษารื่องนี้ใหม่เพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านผลจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งในประเด็นนี้จะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จากบุคคลทั้งหมดเพียง 24 คน ซึ่งเป็นคนส่วนน้อย และส่วนใหญ่หรือแทบทั้งหมดเป็นผู้ที่ไม่ได้ใช้บริการจาก อบจ. ปทุมธานี โดยตรงในฐานะผู้ขอรับบริการ แทบทั้งหมดเป็นผู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมองค์การที่เป็นระบบราชการหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ อย่างเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ทำงานร่วมกับฝ่ายปกครอง หรือผู้นำชุมชน ที่ทำงานร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดังนั้นจึงชวนให้สงสัยว่า คำตอบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ดีเกินคาดและมีลักษณะเป็นคำตอบเชิงปทัสฐาน (Normative) ความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity) ที่ได้ในครั้งนี้ จึงเป็นที่น่าชวนสงสัย ยกตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า ได้แสดงแผนและงบประมาณประจำปีไว้ให้สาธารณชนตรวจสอบได้ แต่ในความเป็นจริงเมื่อเข้าไปในเว็บไซต์ของหน่วยงานจะไม่พบข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสของหน่วยงานมากนัก ซึ่งต่างกับหน่วยงานราชการในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น ประเทศสิงคโปร์จะมีข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและการดำเนินการของทุกหน่วยงานจะสามารถดาวน์โหลดได้จากทั่วโลก ซึ่งหมายถึงการมีความโปร่งใสต่อประชาคมโลก มีข้อต่อเฉพาะท้องถิ่นเท่านั้น

อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยชิ้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการสะท้อนจุดอ่อนในส่วนของผู้วิจัย และระเบียบวิธีวิจัยตลอดจนตรรกวิทยาที่ใช้ในครั้งนี้ และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการออกแบบและใช้ระเบียบวิธีตลอดจนตรรกวิทยาที่เหมาะสมเมื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความโปร่งใส หรือการตรวจสอบ หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในทางการบริหาร วิธีการวิจัยที่เหมาะสมที่สุดคือการเฝ้าสังเกตทั้งในฐานะคนนอกหรือคนในก็ตามอย่าง Mintzberg (2011) ใช้ในการศึกษาการบริหารองค์การ

ประเด็นที่ควรอยู่ในการอภิปรายอีกประเด็นหนึ่งคือ ในเรื่องของความแปรผัน (Variance) ของปรากฏการณ์ (Phenomenon) ที่เป็นตัวแปรตามและที่เป็นตัวแปรอธิบายหรือตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นกฎสากลและเป็นตรรกวิทยาของการวิจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องมี ในงานวิจัยชิ้นนี้เราไม่พบความแปรผันทั้งในส่วนของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ในส่วนของตัวแปรตามเป็นที่เข้าใจโดยอัมมัตติกญาณได้ว่า ความแปรผันจะไม่เกิดหากตัวแปรตามได้มาจากการศึกษาหน่วยเดียว ซึ่งในกรณีนี้เราศึกษาเฉพาะ อบจ. ปทุมธานี เท่านั้น ส่วนในกรณีของตัวแปรอิสระ เราพบว่า คำตอบที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคล้ายคลึงกันมาก และนอกจากนั้นเรายังมีกฎหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความแปรผันทางสถิติว่า การวิเคราะห์ความแปรผันหรือความแตกต่างทางสถิติจะวิเคราะห์ได้เมื่อมีขนาดของตัวอย่างเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นถึงความแปรผัน ดังนั้น ด้วยขนาดของตัวอย่างเพียง 24 ราย เราจึงไม่สามารถสร้างทฤษฎีหรือวิเคราะห์เพื่อหาคำอธิบายว่า มีตัวแปรอะไร หรือมีปัจจัย (ซึ่งในทางสถิติและการวิจัยหมายถึง ตัวแปรหลาย ๆ ตัวที่อยู่ร่วมกันในสถานการณ์หนึ่ง

หรือในปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น) อะไรบ้างที่จะสามารถอธิบายว่า ในสถานการณ์ใดที่ อบจ. ปทุมธานี จะมีความโปร่งใสหรือไม่โปร่งใส ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงยังอยู่ในขั้นตอนของการทำความเข้าใจกับปัญหา เท่านั้น (Exploratory Research) ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงชี้ให้เห็นว่า ควรมีการศึกษาในเรื่องนี้ ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ด้วยระเบียบวิธีวิทยาและตรรกวิทยาที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งในเบื้องต้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนด รวมถึงการกำหนดหรือชี้ให้ชัดเจนว่า หน่วยในการวิเคราะห์คือ อบจ. หรือบุคคล เพื่อจะได้กำหนดขนาดของตัวอย่างให้เหมาะสมและใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้อง และเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2557, 21 ตุลาคม). ปปช.ชี้ อบท.ทุจริตมากที่สุด ร้องจัดซื้อจัดจ้างอันดับ 1. *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. สืบค้น 4 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/612639>
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. (น. 30-35). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์-เอ็กซ์เปอร์เนท.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2548). *การเข้าถึงธรรมาภิบาลตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชาย โพธิสิตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการศึกษาเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เผชิญ ธรรมสรการ. (2557). *ภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันจากประเทศผู้ส่งองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น*. สืบค้น 4 ตุลาคม 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/582504>
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2549). *นักการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุผลกระทบ แนวทางแก้ไข*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2550). *การพัฒนาโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาค*. กรุงเทพฯ: สถาบันศึกษาและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวนลน้อย ตรีรัตน์. (2546). *รายงานผลการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ปปช.
- ประเวศ วะสี. (2546). *การปฏิวัติเจียบ: การปฏิรูประบบสุขภาพ* (น. 45). กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ.
- มะยुरิ สุดตา และธนัช กนกเทศ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการที่ดีของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลป่ามะคาบ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร*. สืบค้น 4 ตุลาคม 2558, จาก http://www.social.nu.ac.th/th/paper/IS/2553/2553_57.pdf

- รัฐพงษ์ มนะโส. (2552). *ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีรศักดิ์ เครือเทพ. (2557, 3 สิงหาคม). *เรื่องจริงหรือมโน ขวาลบต่อการกระจายอำนาจ ความโปร่งใสทุจริต อบต. สำนักข่าวอิศรา*. สืบค้น 4 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.isranews.org/isranews-scoop/item/31809-03086701.html>
- สยามอินเทลลิเจนซ์. (2557). *สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตใน อบต.* สืบค้น 4 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.siamintelligence.com/cor-rup-tion-local-administration/>
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จี.พี. ไชเบอร์พริ้นท์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2550-2554*. สืบค้น 22 กันยายน 2556, จาก http://www.nesdb.go.th/Portals/0/tasks/dev_logis/policy
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *การประเมินประสิทธิผลขององค์กร*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก จำกัด.
- _____. (2543). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2551). *กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอช อาร์เซ็นเตอร์ จำกัด.
- Bellver, A. & Kaufman, D. (2005). *Transparenting Transparency Initial Empirics and Policy Applications*. Discussion paper at the IMF conference on transparency and integrity. July 6-7. 2005.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. SAGE Publications.
- Mintzberg, H. (2011). *Managing*. San Francisco: Berrett-Koehler Publisher, Inc.